

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partitum Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

cap. 9. De Virtute Veritatis, seu Veracitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

interat Domino Deo : Non vosmetipsos defendite, charissimi, sed date locum ira, aut vindictæ Dei, ipse enim vestram suscipiet causam est defensionem. Quæ de-

Rom. c. 12.

beno, quàm magna & proficua nobis sit, exponit Tertullianus hisce verbis; Si injuriam deposueris apud Deum, tu es: si damnum, Restitutor es; si dolorem, Medicus es; si mortem, Resuscitator es.

Tertull. de bono Patientia.

Non tantum non debemus nos vindicare de injuriis; sed reddere laudem pro contumeliâ, benedictionem pro maledictione, beneficium pro malefico. Hæc semper sancti profectio: Nolle vinci à malo sed vincere bono malo: non solum non reddere malum pro malo; sed reddere bonum pro malo.

Neque ad perfectionem sufficit reddere bonum pro malo; sed oportet superare bono malum, quod est vincere bono malum, efficiendo, nimirum, ut beneficium, pro reddatur, longè excedat malum quodcumque receperimus: cum hoc agnoscendo & contemplando malefactorum, tanquam nostrum benefactorem, qui capiti nostro imponit coronam æternæ gloriæ. Enim verò lex palæstræ Mundi contraria est legi palæstræ Christi: in palæstrâ, qui vincit coronatur, qui expugnat, occiditque vincitur, victoriam obtinet, & recipit palmam: in hac palæstrâ, qui perdit coronatur, occisus victor evadit, & recipit palmam, juxta illud, quod dicitur de Christo: Dignus Apoc. c. 5. est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, Divinitatem, sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

CAP. IX.

De Virtute Veritatis, seu Veracitatis.

Veritas, secundum S. Thomam, est dictum 2. 2. q. 109. juxta mentem, seu vera vocis significatio, quando quis linguâ loquitur juxta mentis dictamen. 110. 111. 112. 113. Et

Et est virtus Iustitiæ, non primaria; sed secundaria, & reducitur ad eam spectat. Quia, tametsi sit ad iurum, & cum aequalitate vocis æternæ ad iurum, nihilominus deficit à ratione debiti, quia non est debet legale, velut est debitum Iustitiæ, sed solum moralis ex honestate virtutis.

2. Primus ac principalis huius virtutis actus est amor & bonus affectus ad Veritatem: unde hæc virtus aliud est, quam inclinatio habitualis ad dicendum verum. Secundus actus est dicere Veritatem pro loco & tempore: quando positus debitis circumstantiis convenit & decet loqui, & non tacere: & tunc dicendum est verum, fugiendus omnis excessus & defectus, quod sentimus in mente, quod est fugere omnem iactantiam & ironiam.

110. art. 1
2. Thomas. 3. Propria causa Veritatis consistit in voluntate dicendi verum, tametsi dicatur falsum: Quare, si quis falsum enunciet, credens id esse verum; est quidem falsum materialiter, non formaliter: quia falsum est præter intentionem dicentis, & quod est talis, per accidens est, unde non potest esse species differentia. Etenim actus morales accipiunt naturam suam, aut bonam, aut malam à bona vel mala operantis intentione: unde qui credit, existimatque se dicere verum, etiam falsum dicat, tamen proprie erit virtuosus veridicus, licet materialiter dicat falsum. Veluti è contrario, qui dicit verum, credens se dicere falsum, erit formaliter mendax, tametsi materialiter verum dicat.

Effectus veracitatis est conservatio pacis, amicitiae, & mutuæ conversationis in convivio humano.

4. Vitia virtuti huic opposita sunt: Mendacium, Simulatio, Hypocresis, Jactantia, Ironia.

Mendacium est d. Num contra mentem, estque intrinsecè malum, & peccatum. Quia cadit supra materiam quandam inordinatam, puta, supra verba non ordinata ad suum finem proprium, qui est representare & significare verum mentis conceptum: unde non est proprius usus, sed abusus verborum.

Simulatio est mendacium in facto, sicut mendacium est tale in dicto. Et est, quando aliquo facto actu exteriori nos differentes ab eo, quod sumus; nos ostendimus. Et hoc intelligendum est, quando simulatio, aut fictio non significat aliquid: quia, secundum doctrinam S. Augustini, quando est simul Figurata, significans aliquid aliud, tunc non est Simulatio, sed veritas. Veluti fuit actio Christi in Evangelio, quando *fluxit se longius ire*: id enim fecit, volens significare, quod ob modicam fidem adhuc longè aberat à simpliciorum cordibus: unde non fuit Simulatio; sed *signa veritatis*.

Hypocrisis est quædam species Simulationis, quando *simulatur personam alienam*: quando peccator fingit esse iustum, uti fieri solet in comædiis, ubi unus fingit personam alterius.

Jactantia est, quando aliquis *verbis se extollit*, *q. 112. a. 1.* *supra se aliquid dicendo*, quia plus dicit, quam sibi esse cognoscit. Jactantiæ opposita est Ironia, quando quis minus affirmat, quam sibi inesse novit.

Ironiaque est peccatum, cum Veritati sit contraria. Quismodi humiles, juxta S. Gregorium, *incantent* *li. 26. Mor.* *humiles, qui se sentiendo humiliant*. Ultra enumerata vitia datur etiam Equivocatio, seu Amphibologia, quæ non opponitur Veracitati, quia in equivocatione non dicitur falsum, cum id, quod sentitur veritate, pronuncietur; esto mens loquentis non sit clara ab audiente.

Modus exercendi hanc virtutem consistit primo in eo, quod magnam concipiamus aversionem & odium in quocumque mendacium, non solum perniciosum, quod respicit malum proximi; sed etiam in officiosum ordinatum ad commodum proximi, & in utile, quod ordinatur ad delectationem, satagentes esse magni Veritatis amici, dicentes semper, verum sentimus: neque sub specie Humilitatis, aut modestie dicentes minus de nobis, quam agnoscimus & sentimus, veluti optimè advertit S. Gregorius *cap. 11.*

Secundo,

Secundò, consistit in eo, quod Veritas non sit simplex, candida, & juramento minime confirmata nisi necessitas id postulet, aut gloria Dei, vel boni proximi: *Sit sermo vester; est; est; non, non;* Satoris nostri consilium est. Cujus etiam reddidit rationem, dicens: *Quod his abundantius est, à malo est.* Malum est, & peccatum, inquit, intelligens id de juramento absque necessitate.

Tertiò, consistit in eo, quod magno Veritatis Zelo præditi simus, non solum in rebus magni momenti, verum etiam minimis. Hunc in finem, ut notat S. Cyrillus, Sacri Evangelistæ in conscribendo Historiam Evangelicam utebantur hæc particula *cap. 19.* (quasi) veluti haberet in S. Joanne: *Eras hora sexta.* (quasi) sexta. *Horam non sextam, sed quasi sextam fuisse, scribit Evangelista: ut etiam nos discamus, vel in minimis non parvam Veritatis curam habere.*

Quartò, variis modis hanc virtutem veritatis in praxin redigere debemus. Primò, in corde, loquendo de nobis ipsis id, quod sumus, quodque Humilitatis fundamentum est. Secundò, ore, ut loquendo, uti fertur iudicium. Tertio, opere, excusando actiones cum perfectione vite. Quarto, promissione, observando, & adimplendo id quod promittitur: *Quod est opus bonum, alias non potest fieri à promittente.* Et quemadmodum proprium est Veritati verum dicere; ita proprium est Fidei, ut Fidelitati, dictum verificare.

Dei que virtutis hujus exercitio proderit continua communicatio cum Deo, qui est Prima Veritas per se essentiam. Etenim ex modo, quo Deus nobiscum agit, qui est veracissimus, simplicissimus & remotissimus, omni simulatione & duplicitate, accipimus exemplum modi, quo cum proximis nostris agere & conversari debeamus.